

Latvijas ieguldījums NATO

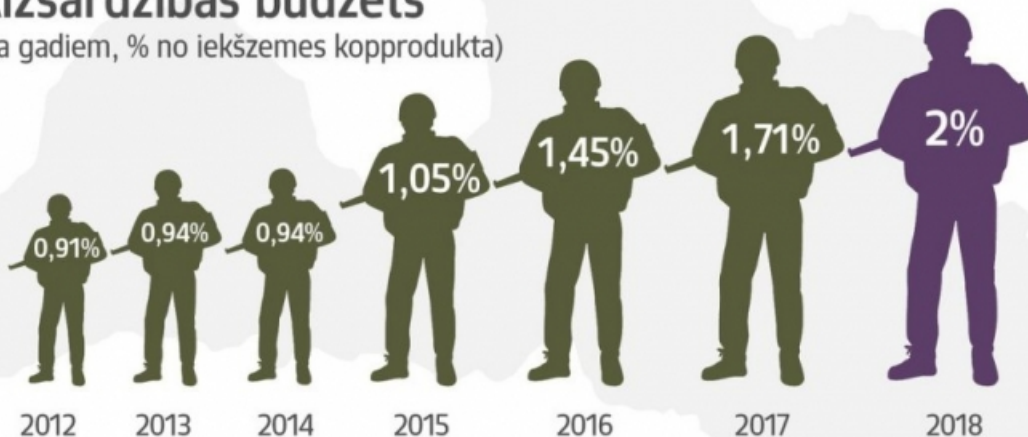
Publicēts: 19.06.2021.

SABIEDRĪBAS DROŠĪBA

© Valsts kanceleja

Aizsardzības budžets

(pa gadiem, % no iekšzemes kopprodukta)

Dati: Aizsardzības ministrija

Kopš iestāšanās NATO Latvija bauda iepriekš valsts vēsturē nebijušas drošības garantijas, taču dalība Aliansē nozīmē arī nopietnas saistības. Latvijai ir pastāvīgi jāsniedz nozīmīgs ieguldījums kopīgajos NATO centienos:

Politiski. Latvija uzskata NATO par Eiropas drošības neatņemamu elementu. Latvija piedalās ar ekspertīzi regulārās un ārkārtējās politiskās, diplomātiskās un militārās konsultācijās NATO, tai skaitā valstu un valdību vadītāju sanāksmēs jeb samitos. Tāpat kopš pievienošanās NATO Latvija ir uzņēmusies atbildību arī organizēt NATO pasākumus Rīgā, piemēram, NATO samitu 2006. gadā un NATO Parlamentāro asambleju 2010. gadā, kā arī vairākas darba līmeņa sanāksmes. Plānots, ka 2021. gada pavasarī Latvijā notiks NATO ārlietu ministru sanāksme.

Praktiski. Latvija piedalās starptautiskajās operācijās un misijās, kā arī NATO Reaģēšanas spēkos, kas ir Alianses galvenais militārais mehānisms krīžu risināšanā. Tāpat Latvija attīsta savus Nacionālos bruņotos spēkus, kā arī kopīgās militārās mācībās sadarbojas ar citām NATO dalībvalstīm.

Finansiāli. Latvija veic iemaksas NATO budžetā. Vienlaikus, ievērojot arī NATO saistības, kopš 2018. gada Latvija ir palielinājusi ieguldījumu nacionālajai aizsardzībai līdz 2% no IKP.

Spēju attīstīšana. Latvija mērķtiecīgi attīsta militārās un civilās spējas noteiktās jomās, kas ir svarīgas visai Aliansei, piemēram, stratēģiskā komunikācija, nesprāgušās municijas neitralizēšana un gaisa atbalsta speciālistu (*Joint Terminal Attack Controller*) sagatavošana Latvijas dalībai NATO misijās un operācijās.

Publiskā diplomātija. 2020. gada janvārī vēstniece Baiba Braže apstiprināta NATO ģenerālsēkretāra vietnieces publiskās diplomātijas jautājumos amatā, un savus amata pienākumus sāk pildīt maijā.

2014. gadā Latvijā tika izveidots NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centrs (NATO STRATCOM) ar mērķi stiprināt NATO dalībvalstu un sabiedroto stratēģiskās komunikācijas spējas, lai vairotu zināšanas un izglītotu sabiedrību par NATO nozīmi un

darbību, kā arī lai cīnītos ar nepatiesas informācijas izplatību par NATO un tās misijām. Centrs veic pētījumus informācijas telpas drošības jomā, kā arī organizē apmācības, seminārus un lekcijas.

Plašāk ar Centra darbību un veiktajiem pētījumiem var iepazīties [šeit](#).

Latvija sniedz ieguldījumu Alianses operācijās un misijās, kopīgi ar partneriem sekmējot mieru un drošību arī ārpus NATO dalībvalstīm. Šobrīd Latvija piedalās NATO apmācību misijā Afganistānā *Resolute Support*, kas 2015. gada sākumā nomainīja *ISAF* militāro operāciju Afganistānā.

Ar plašāku informāciju par Latvijas dalību starptautiskajās misijās un operācijās var iepazīties [šeit](#).

Kopīgas Alianses bruņoto spēku mācības

Kopš iestāšanās NATO Latvija regulāri piedalās dažādās Alianses kopīgās bruņoto spēku mācībās ārvalstīs, kā arī militārās mācības tiek rīkotas Latvijas teritorijā. Dalība šādās mācībās ļauj attīstīt nepieciešamo Nacionālo bruņoto spēku kaujas gatavību, kā arī sniedz iespēju NATO dalībvalstīm labāk iepazīt citai citas kaujas spējas, tādējādi veicinot savstarpējo savietojamību.

2020. gadā Latvijā ir īstenoti vairāki starptautiski vingrinājumi. 2020. gada martā Ādažu poligonā norisinājās militārās mācības "*Iron Spear 2020*", kurās piedalījās Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes un NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas karavīri un militārā tehnika. Mācību mērķis bija pilnveidot Latvijas un sabiedroto bruņoto spēku sadarbību un savietojamību, kā arī veikt tanku un bruņutehnikas kaujas šaušanas vingrinājumus. Mācības "*Iron Spear*" tika aizsāktas 2018. gadā. Tāpat 2020. gada martā Ādažu poligonā aizvadītas starptautiskās militārās mācības "*Kristāla bulta 2020*". Mācībās piedalījās aptuveni 2500 karavīru no Albānijas, Čehijas, Dānijas, Itālijas, Kanādas, Latvijas, Melnkalnes, Polijas, Slovākijas, Slovēnijas un Spānijas. Mācību laikā Nacionālie bruņotie spēki kopā ar sabiedrotajiem trenēja sadarbību un savstarpējo savietojamību kopīgo spēju pilnveidošanai un taktisko operāciju veikšanai. Mācībās tika veikta NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas sertifikācija.

Lai vērstos pret COVID-19 pandēmijas izplatību, NATO sabiedrotie ir lēmuši ierobežot atsevišķu militāro mācību īstenošanu. Tostarp ASV paziņojušas par izmaiņām vērienīgo mācību *Defender Europe 20* un ar tām saistīto vingrinājumu norisē, kuru elementi bija plānoti Latvijas teritorijā ar Latvijas karavīru līdzdalību. *Defender Europe 20* un ar tām saistītie vingrinājumi paredzēja lielāko ASV bāzēto spēku izvietojumu Eiropā notiekošu mācību ietvaros pēdējo 25 gadu laikā. Neraugoties uz mācību ierobežošanu, šis vingrinājums ir uzskatāmi demonstrējis ASV nelokāmo atbalstu Eiropas un reģiona drošībai.

Latvija arī turpmāk īsteno ciešu sadarbību, tajā skaitā kopīgas mācības ar pārējiem NATO sabiedrotajiem, lai uzturētu augstu gatavību kolektīvi vērsties pret jebkuru izaicinājumu.

Latvijas ieguvumi no dalības NATO

Dalība NATO Latvijai sniedz virkni ieguvumu dažādās jomās. Politiski Latvijas diplomātiem, ierēdņiem un militārpersonām ir iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanā visaugstākajā līmenī, kas tieši ietekmē Latvijas drošību.

No nacionālās un reģionālās drošības aspekta Latvijas interesēs ir veicināt turpmākus Alianses kolektīvās aizsardzības praktiskos pasākumus reģionā. NATO Gaisa telpas patrulēšanas operācija un NATO kaujas grupu izvietojums, kā arī NATO Spēku integrācijas vienības izvietojšana Latvijā ir redzamākie NATO klātbūtnes un sabiedroto sniegtā atbalsta apliecinājumi. Latvijai ir svarīga NATO infrastruktūras, piemēram, Lielvārdes Gaisa spēku bāzes un Ādažu militārās bāzes attīstība. Tāpat militārās mācības reģionā kalpo arī kā spēcīgs apliecinājums sabiedroto solidaritātei. Sabiedroto militārās klātbūtnes un reaģēšanas spēju nostiprināšanas kontekstā būtiska ir Daudznacionālā divīzijas štāba "Ziemeļi" izveidošana Latvijā 2019. gada 8. martā, īstenojot NATO Briseles samītā apstiprināto iniciatīvu. Štābs izveidots, cieši sadarbojoties štāba vadošajām valstīm – Latvijai, Dānijai un Igaunijai.

Alianses un partnervalstu aizsardzības un civilo institūciju sadarbības pilnveidošanai, pārbaudot koordināciju sabiedroto spēku uzņemšanā, lai risinātu krīzi vai konfliktsituāciju, nozīmīgas ir mācības uzņemošās valsts atbalsta funkciju nodrošināšanas ietvaros.

Lai pārbaudītu dalībvalstu spēju reaģēt kolektīvās aizsardzības krīzes situācijās un nodrošinātu krīžu vadību stratēģiskajā līmenī, NATO regulāri organizē krīzes vadības mācības CMX (*Crisis Management Exercise*), kurās piedalās arī partnervalstis Somija, Zviedrija, kā arī Eiropas Savienība. Latvija aktīvi piedalās šajās mācībās, iesaistot arī Ministru kabinetu.

NATO pamatdokumenti

Ziemeļatlantijas līgums (1949. gada 4. aprīlis)

NATO pamatdokuments ir Ziemeļatlantijas līgums (saukts arī par Vašingtonas līgumu), ar kura parakstīšanu tika izveidota Ziemeļatlantijas līguma organizācija (NATO). Līgumu 1949. gada 4. aprīlī Vašingtonā (ASV) parakstīja 12 valstis. Latvija oficiāli noslēdza pievienošanās procesu līgumam 2004. gada 29. martā, kad Ministru prezidents iesniedza pievienošanās instrumentus ASV valsts sekretāram. Līguma oriģināls tiek glabāts ASV.

NATO Stratēģiskā koncepcija (2010)

NATO samītā Lisabonā 2010. gada novembrī tika apstiprināta jauna NATO Stratēģiskā koncepcija "*Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization*", kas nosaka NATO mērķus un uzdevumus turpmākajiem 10 gadiem. Uzsverot ciešo saikni starp Alianses nācijām, Stratēģiskā koncepcija apstiprina sabiedroto savstarpējās saistības – kolektīvo aizsardzību kā galveno NATO uzdevumu. Vienlaikus koncepcija iezīmē vīziju Alianses turpmākajai attīstībai: dalībvalstu aizsardzības spēju modernizēšana atbilstoši jauniem draudiem un izaicinājumiem 21. gadsimtā; NATO turpmāka pārveidošana ar mērķi veidot efektīvāku un spējīgāku Aliansi; jaunu partnerību veidošana. Latvijai jaunās Stratēģiskās koncepcijas pieņemšana bija vēsturisks notikums. Tā bija pirmā reize, kad Latvija piedalījās NATO svarīgākā stratēģiskā dokumenta izstrādē, kas nosaka Alianses nākotnes darbību (ar NATO Stratēģisko koncepciju iespējams iepazīties [šeit](#)).

Noderīgi interneta resursi:

[Ziemeļatlantijas līgums](#)

[Protokols par Latvijas Republikas pievienošanos Ziemeļatlantijas Līgumam](#)

[NATO Stratēģiskā koncepcija: efektīva Alianse mainīgā pasaulē; pret jauniem draudiem, ar jaunām spējām un jauniem partneriem](#) (teksts angļu valodā)

Ziemeļatlantijas Līguma organizācija (NATO): <http://www.nato.int>

NATO Parlamentārā asambleja: <http://www.nato-pa.int/>

<https://www.mfa.gov.lv/lv/latvijas-ieguldijums-nato>